ΕΤΟΣ Α'.

ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ.

ΔΙΑ ΤΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΝ
Διὰ μῆνας 6ξ » 6.
ΔΙΑ ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ.
Διὰ μῆνας 6ξ » 7.

Συντάσσεται ὑπὸ Δ. Π. κτλ καὶ ἐκδίδεται εὐθύνῃ αὐτοῦ. Τιμὴ καταχωρήσεως ἀγγελιῶν λεπτ. 15 ὁ στίχος.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΙΔΗΣΕΩΝ.

ΑΡΙΘ. 36

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ·

Παρὰ τοῖς Κ.Κ. Διδασκάλοις καὶ τοῖς ἐπιστάταις τῶν Ταχυδρομείων ἐν τῇ ἡμεδαπῇ. Ἐν δὲ τῇ ἀλλοδαπῇ παρὰ τοῖς Κ. Κ. Ἑλληνικ. Πρεξένου καὶ τοῖς ἰδιαιτέροις ἐπιτρόποις τοῦ ἐκδότου.
Πᾶσα δεσοληψία ἐνεργεῖται διὰ τοῦ Κ. Ἰωάννου Ἀγγελοπούλου Τυπογράφου
Ἐκδίδεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος κατὰ Σάββατον.

Οὐχ οἱ πολλὰ, ἀλλ' οἱ χρήσιμα ἀναγινώσκοντές εἰσι σπουδαῖοι.
(ΑΡΙΣΤΙΠΠΟΣ).

Ἀθήνησι, τὴν 28 *Ἰουνίου* 1853.

Ἀγορὰ καὶ ἐμπόριον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἰδίως δὲ τῶν Ἀθηναίων. (Συνέχεια, ἴδε ἀριθ. 35).

Ἐκτὸς τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν Γυμνασίων ἐπεσκέπτοντο πολὺ συνεχῶς καὶ τὰ κουρεῖα ἢ τὰ μυροπώλια· μάλιστα ἡ ἐντελὴς ἀποφυγὴ τούτων τῶν τόπων τῆς ὁμιλίας, ὅπως τότε ἐφρόνουν, ἐθεωρεῖτο ὡς ὄνειδος καὶ ὡς κακὸν σημεῖον· οὕτως ὁ Δημοσθένης (κ. Ἀρισταγ) λέγει, « οὐ φιλανθρωπίας οὐχ ὁμιλίας οὐδεμιᾶς οὐδενὶ κοινωνεῖ·— οὐδὲ προσφοιτᾷ πρός τι τούτων τῶν ἐν τῇ πόλει κουρείων ἢ μυροπωλίων ἢ τῶν ἄλλων ἐργαστηρίων οὐδὲ πρὸς ἕν ». Ἐὰν δὲ πρέπῃ νὰ ἐξάξωμεν ἐκ τούτων καὶ γενικόν τι συμπέρασμα περὶ τῶν τότε ἠθῶν, τοῦτο εὑρίσκομεν ῥητῶς ἐκπεφρασμένον παρὰ τοῦ Λυσίου (πρὸς τὴν Εἰσαγγελ). « ἕκαστος γὰρ ὑμῶν εἴθισται προσφοιτᾷν, ὁ μὲν πρὸς μυροπώλιον, ὁ δὲ πρὸς κουρεῖον, ὁ δὲ πρὸς σκυτοτομεῖον· ὁ δ' ὅπῃ ἂν τύχῃ· καὶ πλεῖστοι μὲν ὡς τοὺς ἐγγυτάτω τῆς ἀγορᾶς κατεσκευασμένους, ἐλάχιστοι δὲ ὡς τοὺς οὐ πλεῖστον ἀπέχοντας αὐτῆς ». εἰς τοῦτο ἀνήκουσι καὶ οἱ τοῦ Ἀριστοφάνους στίχοι (Πλουτ. 337)·

καί τοι λόγος γ' ἦν, νὴ τὸν Ἡρακλέα, πολὺς
ἐπὶ τοῖσι κουρείοισι τῶν καθημένων,
ὡς ἐξαπίνης ἀνὴρ γεγένηται πλούσιος.
Καὶ Ὄρν. 1439. — οὐκ ἀκήκοας
ὅταν λέγωσιν οἱ πατέρες ἑκάστοτε
τοῖς μειρακίοις ἐν τοῖσι κουρείοις ταδί.

Ὅτι τὰ κουρεῖα καὶ τὰ μυροπώλια, καὶ τὰ Ἰατρεῖα ἀκόμη ἐχρησίμευον πρὸς τοῦτο, ὀλιγώτερον πρέπει νὰ μᾶς ξενίσῃ, παραδοξότερον δὲ δύναται νὰ φανῇ, ὅτι καὶ τῶν βαναυσοτέρων τεχνῶν τὰ ἐργαστήρια ἦσαν ἐπίσης τόποι συναναστροφῆς, ὡς π. χ. παρὰ τῷ Λυσίᾳ τὰ *σκυτοτομεῖα* ῥητῶς ἀναφέρονται. Τὸ δὲ παραδοξότατον δι' ἡμᾶς τοὺς μηδέποτε πατοῦντας εἰς τοιούτους τόπους, εἰμὴ πρὸς ἀγορὰν ἢ πρὸς παραγγελίαν πράγματός τινος, εἶναι ὅτι καὶ ἄνευ ἀφορμῆς μόνον διασκεδάσεως ἕνεκα ἐφοίτων εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα καὶ διέτριβον ἐν αὐτοῖς· οὕτω π. χ παρὰ Ξενοφῶντι (Ἀπομν. IV. 6. 1.) ἀναγινώσκομεν· « καταμαθὼν γὰρ Εὐθύδημον · · · καθίζοντα εἰς ἠνιοποιεῖόν τι τῶν ἐνγὺς τῆς ἀγορᾶς, εἰς τοῦτο καὶ αὐτὸς ᾔει τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τινας ἔχων · Τοιοῦτοι τόποι ἐνίοτε καὶ πολιτικὸν χαρακτῆρα ἐλάμβανον τρόπον τινά, ὅτε φυλαί τινες κατὰ μέρος ἢ οἱ κάτοικοι δήμων τινῶν κατ' ἐξοχὴν συνήρχοντο ἐν αὐτοῖς· · ἐπειδὴ δὲ, λέγει ὁ Λυσίας (κ. Παγκλ.), ἀπεκρίνατο ὅτι Δεκελειόθεν, προσκαλεσάμενος αὐτὸν πρὸς τοὺς τῇ Ἱππωθοωντίδι δικάζοντας, ἐλθὼν ἐπὶ τὸ κουρεῖον τὸ παρὰ τοὺς Ἑρμᾶς, ἵνα οἱ Δεκελεῖς προσφοιτῶσιν, ἠρώτων κτλ. Παραπλήσια τούτοις λέγει ὁ αὐτὸς παρακατιών· « ἀκριβέστατα ἂν ἔφασάν με πυθέσθαι ἐλθόντα εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν τῇ ἕνῃ καὶ νέᾳ· ταύτῃ γὰρ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἑκάστου ἐκεῖσε συλλέγεσθαι τοὺς Πλαταιέας.

Καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν ἀγορὰν ὡς τόπον πωλήσεως, καὶ περὶ τούτου δὲν λείπουσιν εἰδήσεις, ἵνα δώσωμεν εὐκρινῆ τινα εἰκόνα τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐξησκεῖτο τὸ ἐμπόριον. Ἐν τούτοις πρὶν ἐπιχειρήσωμεν περιγραφήν τινα τῶν ἐμπόρων, ἀνάγκη νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν διαφόρων τάξεων τῶν πραγματευτῶν, καὶ περὶ τῆς γνώμης ἥτις ἐπεκράτει περὶ τῶν τοιούτου εἴδους ἐπιτηδευμάτων. — Ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτ. Α. 11) καί τοι διαιρῶν τὴν ὅλην *μεταβλητικὴν*, ἤτοι πᾶσαν ἀνταλλαγὴν ἐμπορεύματος ἢ ἐργασίας τινὸς εἰς *ἐμπορίαν*, *τοκισμὸν*, καὶ *μισθαρνίαν*, ἀφ' ἑτέρου πάλιν παραδέχεται τρία ἤδη ἐμπορίας· « *τῆς δὲ μεταβλητικῆς μέγιστον μὲν ἐμπορία καὶ ταύτης μέρη τρία, ναυκληρία, φορτηγία, παράστασις.* Ἀλλ ἡ λέξις *ἐμπορία* κατὰ τὴν εὐρυτάτην ταύτην σημασίαν συνήθως δὲν εἶναι εὔχρηστος, καὶ ὁ Ἀριστοτέλης αὐτὸς δὲν μένει πιστὸς εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην λεγων ἀλλαχοῦ (Πολιτ. Δ. 4)· « *λέγω δ' ἀγοραῖον τὸ περὶ τὰς πράσεις καὶ τὰς ὠνίας καὶ τὰς ἐμπορίας καὶ καπηλείας διατρίβον* » Ἐπειδὴ ἐνταῦθα καθὼς καὶ πάντοτε, ἡ *καπηλεία* ἀντιπαρατίθεται πρὸς τὴν *ἐμπορίαν*, ἐνῷ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ χωρίῳ περιλαμβάνεται εἰς αὐτὴν ὑπὸ τὴν λέξιν *παράστασις*. Ὅλη δὲ αὕτη ἡ διαίρεσις εἶναι τοσούτῳ μᾶλλον ἄχρηστος, ὅσῳ οὐ μόνον ὁ *ἔμπορος*, ἀλλὰ καὶ ὁ *αὐτοπώλης* εἶναι ὅλως ἀντίθετος τοῦ *καπήλου*. Οὕτως ὁ Πλάτων (Πολιτ.) λέγει « καθάπερ ἡ τῶν καπήλων τέχνη τῶν αὐτοπωλῶν διώρισται τέχνης· » ἑπομένως ὁ τὰς πραγματείας αὐτοῦ εἰς τὴν πολιν κομίζων χωρικὸς, ὁ τὰ ἐργόχειρα αὐτοῦ πωλῶν χειρώναξ, ἡ τοὺς στεφάνους καὶ τὰς ταινίας αὐτῆς πωλοῦσα γυνὴ, πάντες ἀνήκουσιν εἰς τὴν τάξιν τῶν *αὐτοπωλῶν*. Ἀφ' ἑτέρου πάλιν ὁ *κάπηλος* εἶναι ὅλως ἀντίθετος τῷ *ἐμπόρῳ*, ὅστις εἰσάγων ἔξωθεν ξένα ἐμπορεύματα ἐξασκεῖ διὰ τούτων μέγα ἐμπόριον, ἐνῷ ὁ κάπηλος πωλεῖ ἐκ δευτέρου τὰ πωληθέντα πράγματα. « *Πωληθέντα* που λέγει ὁ Πλάτων, *πρότερον ἔργα ἀλλότρια παραδεχόμενοι δεύτερον πωλοῦσι πάλιν οἱ κάπηλοι* ἢ ὅπως σαφέστερον ἐκφράζεται ὁ Ξενοφῶν (Ἀπομν. III. Z. 9) χαρακτηρίζων τοὺς καπήλους ὡς τοὺς *ἐν τῇ ἀγορᾷ μεταβαλλομένους καὶ φροντίζοντας, ὅτι ἐλάττονος πριάμενοι πλείονος ἀποδῶνται*. Τὸ δὲ πλείστου λόγου ἄξιον χωρίον περὶ τοῦ ἐμπορίου τούτου τῶν καπήλων, ὡς περὶ τῆς πράσεως τῶν ἐμπορευμάτων ἐν γένει εὑρίσκεται παρὰ Πλάτωνι (Πολιτ. II). « Ἀνοῦν κομίσας ὁ γεωργὸς εἰς τὴν ἀγοράν τι ὧν ποιεῖ, ἤτις ἄλλος τῶν δημιουργῶν, μὴ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἥκῃ τοῖς δεομένοις τὰ παρ' αὐτοῦ ἀλλάξασθαι, ἀργήσει τῆς αὐτοῦ δημιουργίας καθήμενος ἐν ἀγορᾷ; Οὐδαμῶς, ἦ δ' ὃς· ἀλλ' εἰσὶν οἱ τοῦτο ὁρῶντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τὴν διακονίαν τάττουσι ταύτην· ἐν μὲν ταῖς ἀγαθαῖς οἰκουμένοις πόλεσι σχεδόν τι οἱ ἀσθενέστατοι τὰ σώματα καὶ ἀχρεῖοι ἄλλο ἔργον πράττειν· αὐτοῦ γὰρ δεῖ μένοντας αὐτοὺς περὶ τὴν ἀγορὰν τὰ μὲν ἀντ' ἀργυρίου ἀλλάξασθαι τοῖς τε δεομένοις ἀποδόσθαι· τοῖς δὲ ἀντὶ αὖ ἀργυρίου διαλλάττειν, ὅσοι τι δέονται πριάσθαι. Αὕτη ἄρα, ἦν δ' ἐγώ, ἡ χρεία καπήλων ἡμῖν γένεσιν ἐμποιεῖ τῇ πόλει, ἢ οὐ καπήλους καλοῦμεν τοὺς πρὸς τὴν ὠνήντε καὶ πρᾶσιν διαπονοῦντας, ἱδρυμένους ἐν ἀγορᾷ; τοὺς δὲ πλανήτας ἐπὶ τὰς πόλεις ἐμπόρους; — Πάνυ μεν οὖν. » Ἑπομένως εἰς πολλὰς πόλεις, ἴσως εἰς τὰς περισσοτέρας, οἱ χωρικοὶ ἔφερον τὰ πρὸς πώλησιν πράγματά των ἐνωρὶς εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὰ ἐπώλουν εἰς τοὺς καπήλους, οἵτινες μετέπειτα τὰ ἐπώλουν εἰς τοὺς δεομένους.

Μετὰ τούτου συμφωνεῖ καὶ τὸ παρὰ Πλουτάρχῳ (Ἄρατ. 8)· « ἡ δὲ ὥρα κατήπειγεν ἤδη φθεγγομένων ἀλεκτρυόνων, καὶ ὅσον οὔπω τῶν ἐξ ἀγροῦ τι φέρειν εἰωθότων πρὸς ἀγορὰν ἐπερχομένων. » Ἐπειδὴ ἐὰν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἔμελλον νὰ περιμένωσι τὴν ἀγορὰν, δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ ἔλθωσι πρὸ τοῦ ὄρθρου ἐνῷ ἡ ὥρα τῆς πωλήσεως ἤρχιζεν ἐν τῇ πόλει τοὐλάχιστον τρεῖς ὥρας ὑστερώτερον.

Οἱ κάπηλοι ὡς ἀναπρᾶται πεπωλημένων πραγμάτων καὶ *παλιγκάπηλοι* ὀνομάζονται. Οὕτως ὅτε ὁ Ἑρμῆς θέλει νὰ τύχῃ ὑποδοχῆς παρὰ τῷ Πλούτωνι, ἀποκρίνεται ὁ Καρίων (Ἀριστοφ. Πλουτ. 1156).

Τί οὖν
Ἑρμῆν παλιγκάπηλον ἡμᾶς δεῖ τρέφειν;

Παράβαλε Πολυδεύκην VII. 12. Δὲν περιωρίζετο δὲ εἷς τινα μόνον εἴδη ἡ ἐμπορία αὐτῶν· ἀλλ' εἰς παντὸς εἴδους ἐμπορεύματα ἠδύναντο νὰ ὑπάρχωσι κάπηλοι, ὡς βεβαιούμεθα ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς λέξεως *κάπηλος*· οὕτω παρ' Ἀριστοφάνει (Εἰρ. 1210) ἀπαντᾶται *ὁπλων κάπηλος*, παρὰ δὲ Πλουτάρχῳ (Περικλ. 24) *προβατοκάπηλος*· καὶ παρὰ τῷ Εὐσταθίῳ (εἰς Ὀδυσσ. Α. 262) *ἀνδραποδοκάπηλος*· ὁ δὲ Λυσίας (π. Ἐρατ. φ.) ἀναφέρει δᾷδας πωλουμένας εἰς κα-

πηλεῖόν τι. Συχνότατα ὅμως ὑπὸ τὴν λέξιν *κάπηλος* ἐννοεῖται ὁ οἰνοπώλης. Τοῦτο πληροφορούμεθα ἐκ τοῦ Πλάτωνος (Γοργ. σελ. 518), ἔνθα λέγει, ὅτι Θεαρίων ὁ ἀρτοκόπος καὶ Μίθαικος ὁ τὴν ὀψοποιΐαν συγγεγραφὼς τὴν Σικελικὴν, καὶ Σάραμβος ὁ *κάπηλος*, ὅτι οὗτοι θαυμάσιοι γεγόνασι σωμάτων θεραπευταί, ὁ μὲν ἄρτους θαυμαστοὺς παρασκευάζων, ὁ δὲ ὄψον, ὁ δὲ *οἶνον.* « Ὡσαύτως καὶ ὁ Λουκιανὸς (Ἑρμοτ. 58) λέγει· « ἤδη ποτὲ οἶνον ἐπρίω αὐτός ; — Καὶ μάλα πολλάκις. — Ἀρ' οὖν περιήεις ἅπαντας ἐν κύκλῳ τοὺς ἐν τῇ πόλει *καπήλους*, ἀπογευόμενος καὶ παραβάλλων καὶ ἀντεξετάζων τοὺς οἴνους ; » Καὶ ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἠδύναντο νὰ συμβῶσι καὶ αἱ πλεῖσται ἀπάται κατὰ τὸ μέτρον καὶ νοθεύσεις, λέγει ὁ Λουκιανὸς, « ὅτι καὶ φιλόσοφοι ἀποδίδονται τὰ μαθήματα, ὥσπερ οἱ κάπηλοι κερασάμενοί γε οἱ πολλοί, καὶ δολώσαντες, καὶ κακομετροῦντες. » Ὥστε ἡ νόθευσις καὶ κρᾶσις ὑποτίθενται ἐνταῦθα ὡς γνωστὰ καὶ βέβαια. Οὕτω περιγράφει ὁ Πλούταρχος (Τιμολ· 14) τὸν νεώτερον Διονύσιον «καθήμενον ἐν μυροπωλίῳ πίνοντα κεκραμένον ἀπὸ τῶν καπηλείων·» ὁ δὲ Κωμικὸς Θεόπομπος στηρίζει ἐπὶ τοῦτο ἀστεῖαν τινα παράθεσιν τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τὰς καπηλίδας, ἕνεκα τῆς ὑπ' αὐτῶν πρὸς τοὺς Ἕλληνας χορηγηθείσης ἐλευθερίας, ὡς διηγεῖται ὁ Πλούταρχος (Λύσανδρ. 13) « ἀπεικάζων τοὺς Λακεδαιμονίους ταῖς καπηλίδιν, ὅτι τοὺς Ἕλληνας ἥδιστον ποτὸν τῆς ἐλευθερίας γεύσαντες ὄξος ἐνέχεαν·» παράβαλε Δίωνα Χρυσόστ. (Λόγ. ΛΑ), ἔνθα λέγει « ἀλλὰ τοὺς μὲν καπήλους, τοὺς ἐν τοῖς μέτροις κακουργοῦντας, οἷς ὁ βίος ἐστὶν αὐτόθεν, ἀπὸ αἰσχροκερδείας, μισεῖτε καὶ κολάζετε. »

Οἱ κάπηλοι λοιπὸν οὗτοι φυσικῷ τῷ λόγῳ ἐπώλουν τὰ ἐμπορεύματα αὐτῶν οὐ μόνον ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλην τὴν πόλιν ἔνθα εἶχον *καπηλεῖα.* Τὸ τοιούτους τόπους ἐπισκέπτεσθαι πρὸς ἀπόλαυσιν ἢ τροφῆς ἢ ποτοῦ ἐθεωρεῖτο, ἰδίως κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους χρόνους, λίαν ἀπρεπὲς, ὅθεν καὶ τὸ περὶ Δημοσθένους καὶ Διογένους ἀνέκδοτον ἐκεῖνο, ὅτι « Διογένης ὁ κύων θεασάμενος αὐτὸν ποτὲ (Δημοσθένην) ἐν καπηλείῳ αἰσχυνόμενον καὶ ὑποχωροῦντα, εἶπεν, ὅσῳ μᾶλλον ὑποχωρεῖς, τοσούτῳ μᾶλλον ἐν τῷ καπηλείῳ ἔσῃ (Πλούταρ. Ι. Ῥητ. 6)· » καὶ ὁ Ἰσοκράτης (Ἀρειοπαγ. 18) λέγει περὶ τῶν ἀρχαίων χρόνων « ἐν καπηλείῳ δὲ φαγεῖν ἢ πιεῖν οὐδεὶς οὐδ' ἂν οἰκέτης ἐπιεικὴς ἐτόλμησεν· σεμνύνεσθαι γὰρ ἐμελέτων, ἀλλ' οὐ βωμολοχεύεσθαι. » Καὶ ὁ Ἀθήναιος (ΙΓ. σ. 366) εἰς ταύτας τὰς λέξις ἀποτεινόμενος ἀναφέρει παράδειγμά τινος τιμωρηθέντος διὰ τοιαύτην τινὰ παραμέλησιν τῆς ἀξιοπρεπείας του « Ὑπερίδης δὲ, ἐν τῷ κατὰ Πατροκλέους, εἰ γνήσιος ὁ λόγος, τοὺς Ἀρειοπαγίτας φησὶν ἀριστήσαντά τινα ἐν καπηλείῳ κωλῦσαι ἀνιέναι εἰς Ἄρειον Πάγον. » Λέγων δ' ὁ Ἰσοκράτης τὰ ἀνωτέρω πρὸς ἔπαινον τῶν ἀρχαιοτέρων χρόνων, παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ συνέβαινον τὰ τοιαῦτα ὄχι σπανίως. Ἤδη παρ' Ἀθηναίῳ (ΙΑ. σ. 473)· ἔντινι ἀποσπάσματι τοῦ Εὐβούλου λέγεται.

« Ἐγὼ δὲ, καὶ γὰρ ἔτυχε ὢν κατανικρὺ
τῆς οἰκίας καινὸν καπηλεῖον μέγα,
ἐνταῦθ' ἐπετήρουν τὴν τροφὴν τῆς παρθένου,
κεράσαι κελεύσας τὸν κάπηλόν μοι χόα
ὀξολοῦ, παραθεῖναι θ' ὡς μέγιστον κάνθαρον. »

Ἐδυσφημίζοντο δὲ περὶ τούτου λίαν κατὰ τὸν Πλούταρχον καὶ τὸν Θεόπομπον παρ' Ἀθηναίῳ (Ι. σ. 442. ΙΒ. σ. 526) καὶ κατὰ τὸν Αἰλιανὸν (Π. Ι. Γ. 14) οἱ κάτοικοι τοῦ Βυζαντίου, περὶ ὧν μάλιστα διηγοῦνται ὅτι ἀρνοῦντες τὰς ἰδίας ἑαυτῶν οἰκίας κατῴκουν *ἐν τοῖς καπηλείοις·* τοιοῦτόν τι καπηλεῖον πιθανῶς, ἐν ᾧ πολλὰ πρόσωπα καθήμενα περί τινα τράπεζαν πίνουσι, παρίσταται ἐπί τινος τοιχογραφίας τῆς Πομπηΐας. (ἰδε Gell. Pompejana Lond. 1835. t. II. pl. 80).

Ἐν γένει δὲ τὸ ὅλον ἐπιτήδευμα τῶν καπήλων, ὡς καὶ τῶν ἰδίως πανδοχέων ἦτο λίαν ἐπονείδιστον, καὶ περὶ τούτου τόσῳ ὀλιγώτερον πρέπει νὰ ξενιζώμεθα, ὅσῳ καὶ τὸ ἐμπόριον αὐτὸ ἐν γένει εἰς οὐδεμίαν ἐποχὴν ἀπήλαυσε παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπολήψεως. Καὶ ἀληθὲς μὲν ὅτι ὁ Πλούταρχος (Σολ. 1) διηγεῖται ὅτι καὶ ὁ Σόλων αὐτὸς ὥρμησε νέος ὢν ἔτι πρὸς ἐμπορίαν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν κοινὴν φήμην τοῦτο ὑπῆρξεν ὁ κύριος σκοπὸς τῶν ἀποδημιῶν αὐτοῦ, ἐπιπροσθέτων ὅτι « ἐν τοῖς τότε χρόνοις καθ' Ἡσίοδον (Ἔργ. 311), ἔργον οὐδὲν ἦν ὄνειδος, οὐδὲ τέχνη διαφορὰν ἔφερεν, ἐμπορία δὲ καὶ δόξαν εἶχεν οἰκειουμένη τὰ βαρβαρικὰ κτλ. » καί, « καὶ Θαλῆν δὲ φασὶ χρήσασθαι τῷ ἐμπορίᾳ καὶ Πλάτωνι τῆς ἀποδημίας ἐφόδιον ἐλαίου τινὸς ἐν Αἰγύπτῳ διάθεσιν γενέσθαι. » Πρὸς δὲ οὔτε δυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν ὅτι καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐξήσκουν τὸ ἐμπόριον, μ' ὅλα ταῦτα διὰ τῶν βεβιασμένων ἐκείνων ἀποδείξεων εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ ἐμπόριον *δόξαν εἶχε* παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησιν. Ὁ Ἀθηναῖος ἐδαπάνα μὲν τὸ ἀργύριον αὐτοῦ εἰς τοιούτου εἴδους ἐπιτηδεύματα, τὴν ἐξάσκησιν ὅμως αὐτῶν δὲν ἐθεώρει ἔντιμον, καὶ μάλιστα ἡ *ναυκληρία* καὶ ἡ *ἐμπορία* ἠδύναντο νὰ προξενήσωσιν ὄνειδος, ὡς π. χ· παρ' Ἀνδοκίδῃ (π. μυστηρ. σ. 68). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης (Πολιτ. Α. 10) λέγει γενικῶς « τῆς μεταβλητικῆς ψεγομένης δικαίως, » ὁ δὲ Πλάτων (Νόμ. ΙΑ), τὰ θεωρεῖ ὡς *ὄνειδος·* « πάντα τὰ περὶ τὴν καπηλείαν καὶ ἐμπορίαν καὶ πανδοκίαν γένη διαβεβληταί τε καὶ ἐν αἰσχροῖς γεγονεν ὀνείδεσιν· » (παράβαλε Διογ. Λαέρτ. Α. 104). Ἔτι μᾶλλον ἰσχύουσι ταῦτα περὶ τῆς *καπηλείας.* Τὸ δὲ ὑπὸ Ἀριστοτέλους (Πολιτ. ΙΙΙ. 5), περὶ τῶν Θηβῶν ἀναφερόμενον. ὅτι « ἐν Θήβαις νόμος ἦν, τὸν δέκα ἐτῶν μὴ ἀπεσχημένον τῆς ἀγορᾶς μὴ μετέχειν ἀρχῆς » ἀποδεικνύει ὅτι ἡ περὶ τῆς ἐμπορίας τοιαύτη ὑπόληψις δὲν περιωρίζετο μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Γ. Σ.

(ἀκολουθεῖ)

—ooo—

Βρεφοκτονία. (Συνέχεια ἴδ. ἀριθ. 35).

Πολλάκις ἐδείχθη ἔτι, ὅτι, κατὰ βάρβαρον συνήθειαν ἐκ παραπλησίων αἰτιῶν προελθοῦσαν, ἀποθνήσκοντος τοῦ ἀνδρὸς, ἐθανατώθησαν ἡ χήρα καὶ τὰ ὀρφανὰ αὐτοῦ, οὐχὶ ἐξ ἐπιθυμίας αἱματοχυσίας, ἀλλὰ διότι οἱ ἐπιζῶντες δὲν εἶχον τὰ μέσα νὰ διατηρήσωσιν αὐτά. Εἰς τὴν Γρηνλανδίαν, ὅτε ἀπέθνησκε μήτηρ τις, ἥτις ἐθήλαζεν ἔτι τὸ τέκνον αὐτῆς, συνεταφιάζετο καὶ τοῦτο μετ' αὐτῆς, ἐὰν ὁ πατὴρ ἢ οἱ συγγενεῖς δὲν εὕρισκον τροφόν· καὶ τὴν σήμερον ἔτι ποιοῦσι τὸ αὐτὸ εἰς τὴν νέαν Ὁλλανδίαν, ἐνταφιάζουσι δηλαδὴ μετὰ τῆς ἀποθανούσης μητρὸς καὶ τὸ θηλάζον νήπιον. Πρῶτος δὲ ὁ πατὴρ σωρεύει τὸ χῶμα ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων, διότι οὐδεὶς τῶν οἰκείων λαμβάνει τὴν ἐλαχίστην περὶ τοῦ μικροῦ μέριμναν, ἐὰν ἐπιζήσῃ τῆς μητρός. Εὐχαριστοῦνται δὲ διότι ἔγεινεν ὅ,τι ἔδει· ἡ ἀθλία κατάστασις καὶ ἀνικανότης αὐτῶν δὲν τοῖς παρέχει τὰ μέσα νὰ διατρέφωσιν ὄν, πολὺ πλέον ἀνίκανον αὐτῶν. Ἡ ἀνάγκη, ἡ δεισιδαιμονία, ἡ φιληδονία, καὶ ἡ αἰσχύνη δύνανται νὰ θεωρηθῶσι γενικῶς ὡς αἰτίαι τῆς βρεφοκτονίας. Εἰς πλείστας χώρας ὑπόκειται μᾶλλον τὸ γυναικεῖον φῦλον εἰς τὴν καταστροφὴν ταύτην. Οὕτω π. χ. ἐν Ν. Ὁλλανδίᾳ, ἐὰν τὸ ἕτερον τῶν διδύμων ἦναι θῆλυ, ἀποκτείνουσιν αὐτὸ μόνον. Ὁ Δοβριξόφφερος ἀναφέρει ὅτι ἐγνώρισε παρὰ τοῖς Ἀβιπόνοις, Ἀμερικανικῇ φυλῇ, μητέρας, αἵτινες ἐξεφάνισαν ὅλους τοὺς γόνους αὐτῶν ἅμα γεννωμένους. Ἄλλας δὲ φεισθείσας τῶν ἀῤῥένων μᾶλλον ἢ τῶν θηλέων, Οἱ ἀρχαῖοι Ἄραβες, ἰδίως δέ τινες ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Κορείσχων καὶ Κενδάχων, συνήθιζον νὰ ἐνταφιάζωσι τὰς θυγατέρας αὐτῶν, ἐὰν ἀπελπίζοντο περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτῶν, καὶ ἵν' ἀποφεύγωσι τὴν λύπην, τὴν ὁποίαν ἤθελον αἰσθανθῇ, ἂν αὐταὶ ἠχμαλωτίζοντο, ἢ ἐξέκλινον τῆς ὁδοῦ τῆς τιμῆς. Διὰ τῆς ἐπιῤῥοῆς τοῦ Μωάμεθ κατελύθη ἡ βάρβαρος αὕτη συνήθεια ἐν τῇ Ἀραβίᾳ· φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι δὲν ἦτον αὕτη γενική. Ὅτε ἡ Βρετανικὴ ἐξουσία ἐξηπλώθη εἰς τὸ βορειοδυτικὸν τῆς Ἰνδικῆς χερσονήσου, φυλή τις Ζαρεξὲχ ὀνομαζομένη, διαιτωμένη ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Γουζεράρ, εἰς τὴν χώραν Κούτχην, ἔνθα ὁ πολιτισμὸς ἔφερεν οὐσιώδεις βελτιώσεις, καὶ ἡ φύσις τῆς χώρας ἠδύνατο νὰ παρέχῃ τὰ πρὸς ζωάρκειαν, εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ ἐξαφανίζωσι τὰς θυγατέρας ἅμα γεννωμένας· ὁ Ἄγγλος διοικητὴς ἀντιτυνταγματάρχης Οὐάλκερ κατώρθωσε διὰ πολλῶν μέσων νὰ καταλύσῃ τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην συνήθειαν. — Ὑπάρχουσιν ἄλλα παραδείγματα παιδοκτονίας μὴ περιοριζομένης εἰς τὰ θήλεα μόνον. Ὁ Κρασχενινίκοου λέγει ὅτι ὑπάρχουσι γυναῖκες παρὰ τοῖς Καμσχάτκοις τόσον θηριώδεις, ὥστε ἐξαφανίζουσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἅμα γεννηθῶσιν, ἢ φονεύουσαι, ἢ ῥίπτουσαι αὐτὰ ζῶντα εἰς τοὺς σκύλους.

Οἱ Ἱεραπόστολοι βεβαιοῦσιν, ὅτι οἱ Βυσιεσμάνοι ἢ Βυσχμάνοι Ἀφρικανικὴ φυλὴ, δὲν λαμβάνουσι τὴν ἐλαχίστην περὶ τῶν τέκνων αὐτῶν φροντίδα· φονεύουσιν αὐτὰ εἰς διαφόρους περιστάσεις, ἄνευ τύψεως συνειδότος, ὡς π. χ. ὅτε εἶναι δύσμορφα ἢ ὅτε δὲν ἔχουσι τροφὴν νὰ

ζήσωσιν αὐτά. Πάντες γενικῶς συμφωνοῦσιν, ὅτι ἡ βρεφοκτονία εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὴν Κίναν, ἐνεργουμένη ἤτοι ἀμέσως διὰ τῶν χειρῶν τῶν γονέων, ἢ διὰ τῆς ἐκθέσεως τῶν νηπίων εἰς τὴν ἐπήρειαν τῶν στοιχείων.

Ἡ ἔκθεσις τῶν νηπίων ἦτον ἐν χρήσει κοινῇ καὶ παραδεδεγμένη παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, τοσοῦτον δὲ ἐπεκράτει αὕτη, ὥστε ὁ Αἰλιανὸς ἐπαινεῖ τοὺς Θηβαίους ψηφίσαντος αὐτηροτάτην κατὰ τῶν ἐνόχων τοιαύτης σκληρότητος τιμωρίαν. Ἐὰν μολοντοῦτο οἱ γονεῖς ἦσαν ἐνδεεῖς, ἠδύναντο νὰ πωλήσωσι τὸ τέκνον αὐτῶν εἰς τοὺς ἄρχοντας, οἵτινες ἀνατρέφοντες αὐτὸ ἐδικαιοῦντο ἵνα πωλήσωσιν αὐτὸ ὡς δοῦλον. — Ὅλα σχεδὸν τὰ ἐν Κίνᾳ ἔκθετα εἶναι θήλεα, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν τοιούτων εἶναι μέγιστος. Ὁ Κ. Βάῤῥου λογαριάζει, ἐκ πηγῶν ἀξιοπίστων λαβὼν πληροφορίας, ὅτι εἰς τὸ Πεκῖνον μόνον εἶναι ὑπὲρ τὰς 9000 τοιαῦτα καὶ ἄλλα τόσα ἐν ταῖς ἄλλαις πόλεσι. Τὸ ἰσχυρότερον πάντων τῶν ἄλλων αἰτίων τῆς παιδοκτονίας εἶναι τὸ ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος κράτος ἰσχυρᾶς δεισιδαιμονίας, ὑπάρχον οὐχὶ εἰς τόσον βαθμὸν παρὰ τοῖς νεωτέροις, ὅσον παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι. Λέγουν ὅτι οἱ Καμτσχάτσκοι φονεύουσι τὰ τέκνα των, ὅταν τυχαίνῃ νὰ γεννῶνται ἐν καιρῷ τρικυμίας, ἐνῷ καὶ ἄλλως διὰ τῶν μαγειῶν ἀρανίζουσιν αὐτά.

Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῶν νήσων Μαδαγασκάρας καὶ Κεϋλώνης φονεύουσιν ἐπίσης τὰ τέκνα αὐτῶν, ἐὰν τοῖς ἀναγγελθῇ ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς ἱερέων καὶ ἀστρολόγων ὅτι ἡ ἐποχὴ τῆς γεννήσεως αὐτῶν εἶναι ἀπαίσιος. Ἐποχαί τινες τοῦ χρόνου, οἷον οἱ μῆνες Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος, ἢ τελευταία ἑκάστου μηνὸς ἑβδομὰς ὡς καὶ πᾶσα πέμπτη καὶ παρασκευὴ θεωροῦνται ἀπυρράδες. Τὸ γεννώμενον κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τέκνον πιστεύουσιν ὅτι θέλει ἐμπνέεται ὑπὸ σατανικῶν εἰσηγήσεων, ἢ θέλει προξενήσει ἀπειράριθμα δυστυχήματα· ἡ ἀποφυγὴ τῶν ὁποίων ἀγοράζεται διὰ τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Οἱ ἄνθρωποι εἶχον ἐξ ἀρχῆς ῥοπὴν νὰ ἐμβάπτωσι τὰς χεῖρας αὐτῶν εἰς τὸ ἀλλήλων αἷμα, ἵνα ἐξελιόνωσι ἢ καταπραύνωσι τὰς αἱματοχαρεῖς αὐτῶν θεότητας. Πασῶν δὲ τῶν προσφορῶν τὰ τέκνα ἐνομίζοντο ὡς αἱ μᾶλλον εὐπρόσδεκτοι, καθότι ταῦτα ἦσαν τὸ τιμαλφέστερον τῶν γονέων κειμήλιον. Οἱ Μωαβῖται ἐθυσίαζον τὰ τέκνα αὐτῶν πρὸς ἱλασμὸν ὁσάκις ἐπέκειτο κίνδυνός τις (Δ. Βασ, Γ. 26. Μιχ. ΣΤ. 7).

Καὶ ὁ Ἀμίλκας εἰς ἀκροσφαλῆ καὶ τρομερὰν τινα περίστασιν, ἔλαβε παραχρῆμα παῖδα καὶ ἐθυσίασεν αὐτὸν εἰς τὸν Κρόνον· ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας, ἀροῦ ὁ Ἀννίβας ἐκέρδησε τὰς ἐν Τικίνῳ καὶ Τραβίᾳ μάχας, ἐπροτάθη εἰς τὴν βουλὴν νὰ θυσιάσῃ τὸν μικρὸν αὐτοῦ υἱόν. Ὁ Διόδωρος ἀναφέρει ὅτι, ἐλθόντος τοῦ ἐχθροῦ εἰς τὰς πόλεις τῆς Καρχηδόνος, προσφέρθησαν θυσία διακόσιοι παῖδες τῶν ἐπισημοτέρων πολιτῶν εἰς τὰς αἱματοχαρεῖς θεότητας, πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐκ τοῦ κινδύνου. Λέγεται, ἂν καὶ ἀνάκη εἰς τὴν μυθολογίαν, ὅτι οἱ Ἕλληνες οἰωνοσκόποι ἐγνωμοδότησαν νὰ θυσιασθῇ εἰς τὴν Ἄρτεμιν ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος Ἰφιγένεια. Καταβαίνοντες εἰς τοὺς νεωτέρους ἱστορικοὺς χρόνους εὑρίσκομεν ὅτι ὁ Χάκων, ἔκσιλεὺς τῆς Νορβεγίας, ἐθυσίασε τὸν υἱόν του εἰς τὸν μέγαν θεὸν αὐτοῦ Ὀδύνην, διὰ νὰ κερδίσῃ τὴν νίκην κατὰ τοῦ ἐχθροῦ Χαρόλδου· ὁ δὲ Χαρόλδος, ὁ υἱὸς τοῦ Γυνιλδου, ἐθυσίασε δύο τῶν τέκνων του εἰς τὰ εἴδωλα αὐτοῦ, διὰ νὰ ἐγερθῇ τρικυμία, νὰ διασκορπισθῇ ἐξ αὐτῆς ὁ ἐχθρικὸς στόλος. Λέγεται ὅτι οἱ σημερινοὶ Περουβιανοὶ θυσιάζουσι τὰ πρωτότοκα τέκνα αὐτῶν, πρὸς διατήρησιν τῆς ἰδίας ζωῆς ἐν καιρῷ ἐπικινδύνου ἀσθενείας· καὶ ὁ Αὔνιος βασιλεὺς τῆς Σουηδίας ἐζήτησε πάλαι νὰ παρατείνῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν, διὰ τοῦ αἵματος ἐννέα υἱῶν του. Ὁμοιάζουσιν οὗτοι τοῖς πλανηθεῖσιν Ἰσραηλίταις, οἵτινες, κατὰ τὸν Δαβίδ. « Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἐδούλευσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν, καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον· καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς γλυπτοῖς Χανάαν. »

Εἰς τινας τῶν τῆς μεσημβρινῆς θαλάσσης νήσων ἡ παιδοκτονία ἐνεργεῖται συστηματικῶς ὑπὸ ἑταιρίας ὀνομαζομένης Βαροουῖες (Earowies) συγκροτουμένης ἐξ οἰκογενειαρχῶν, ὑποχρεωμένων ἐκ τοῦ καταστατικοῦ της, εἰς ἣν ἀνήκουσιν, ἑταιρίας, νὰ φονεύωσι τοὺς ἰδίους αὐτῶν γόνους. Πάντες οἱ εἰς τὰς νήσους τούτας ταξειδεύοντες περιγράφουσιν ἐκ συμφώνου τὰ περὶ τῆς ὀλεθρίας ταύτης παιδοκτονικῆς ἑταιρίας. Τὰ δύο τρίτα τῶν ἐν Ὀταχείτῃ γεννωμένων παίδων ἀναιροῦνται ἀμέσως μετὰ τὴν γέννησιν.

Αἰτίαι λοιπὸν τῆς παιδοκτονίας εἶναι ἡ ἀνάγκη, ἡ φιληδονία, ἡ δεισιδαιμονία, καὶ ἄλλοι ἴσως ἄγνωστοι εἰς ἡμᾶς λόγοι· Ἡ διάδοσις τοῦ πολιτισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἕκαστος χρεωστεῖ τὸ ἐπ' αὐτῷ νὰ ἐπισχύῃ, θέλει ἐξαλείψει ἐν καιρῷ ἀπὸ τὸ πρόσωπον τῆς γῆς ταύτην καὶ πλείστας ἄλλας ἀπανθρώπους συνηθείας. (F. Lieber).

—ooo—

Χαλκοκονδύλης Δημήτριος.

Ὁ Δημήτριος Χαλκοκονδύλης, ἀδελφὸς τοῦ Ἱστοριογράφου Λαονίκου ἢ Νικολάου Χαλκοκονδύλου, οὗ βίον εὐπόνοητον ἐδημοσιεύσαμεν ἐν τῷ 32 ἀριθμῷ τῆς ἐφημερίδος τῶν Μαθητῶν, Ἕλλην γραμματικὸς ἀκμάσας κατὰ τὸν ΙΒ αἰῶνα, μαθητὴς Θεοδώρου τοῦ Γαζῆ, ἐπίσης καὶ οὗτος περίφημος διά τε τὴν βαθεῖαν μάθησιν καὶ τὸν ἀγαθὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις περὶ τὸ 1424 Μ Χ. καὶ μετὰ τὴν ἅλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων μετέβη εἰς Ἰταλίαν, ἔνθα ἐδίδασκε τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τὸ πρῶτον μὲν ἐν Περούζῃ, εἶτα δὲ ἐν Φλωρεντίᾳ, ὅπου, εὐνοίᾳ Λαυρεντίου τοῦ ἐκ Μεδίκων, ἐγένετο ἑταῖρος τοῦ Ἀγγέλου Πολιτανοῦ, ἐπισήμου διὰ τὴν παιδείαν καὶ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ· μετὰ ταῦτα ὁ Χαλκοκονδύλης μετέβη εἰς Μεδιόλανον, ἔνθα ἐδίδαξεν ἐπιφανέστερον τὴν πάτριον γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν.

Συνέγραψεν οὗτος ἑλληνιστὶ, ὑπὸ ἐπιγραφὴν *Ἐρωτήματα*, Γραμματικὴν πρακτικὴν τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, ἐκδοθεῖσαν τῷ 1493 εἰς φύλλον ἐν Μεδιολάνοις, τῷ 1525 εἰς 4 ἐν Παρισίοις καὶ τῷ 1546 ἐν Βασιλείᾳ· ὅτι δὲ μᾶλλον συνετέλεσε εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἢν αἱ ἐν Μεδιολάνοις ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ γενόμεναι πρῶται ἐκδόσεις τῶν Ὁμηρικῶν ποιημάτων (1488), τοῦ Ἰσοκράτους (1493) καὶ τοῦ Σουΐδα (1499), ἀριστουργήματα τυπογραφικὰ πάντα, εἰ καὶ κατηγορήθη ὡς χρησάμενος πολλὴν αὐθαιρεσίαν περὶ τὴν διόρθωσιν τῶν παρ' αὐτοῦ ἐπιθεωρηθέντων Ἑλληνικῶν κειμένων· ἀπέθανε δὲ τῷ 1511 ἐν Μεδιολάνοις. Τὸ γένος αὐτοῦ διασώζεται ἔτι ἐν Ἀθήναις τὸ αὐτὸ φέρον ὄνομα.

Παρευρεθεὶς ὁ Κύριος Ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαιδεύσεως τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν (21 τ. μ.) εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν ἐτησίων ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τοῦ Ἑλλ. Σχολείου Πειραιῶς ὡμίλησε τὰ ἑξῆς, εὐχαριστηθεὶς καὶ ἐκ τοῦ ζήλου τῶν διδασκόντων καὶ ἐκ τῆς προόδου τῶν διδασκομένων.

Κύριε Σχολάρχα.

Αἱ ἐνιαύσιοι αὗται ἐξετάσεις τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς ταύτης μοὶ παρέχουσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκφράσω πρὸς ὑμᾶς, Κ. Σχολάρχα, καὶ πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους συναδελφους σας τὴν εὐαρέσκειάν μου, διὰ τὴν ὁποίαν κατεβάλατε σπουδὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν καθήκοντος, εἰς τὸ ὁποῖον σᾶς ἐκάλεσεν ἡ μέριμνα τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπιτυχεῖς ἀπαντήσεις τῶν ἐξετασθέντων ἐνώπιόν μου μαθητῶν μοὶ παρέχουσι ἱκανὰ τεκμήρια πῶν προσπαθειῶν ὑμῶν καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν μαθητῶν σας. Εὔχομαι ἵνα καὶ τοῦ λοιποῦ μὲ τὸν αὐτὸν ζῆλον καθοδηγήσητε τὴν νεολαίαν τῆς ἱστορικῆς ταύτης πόλεως εἰς τὴν πρὸς τὰ θεῖα εὐσέβειαν, καὶ τὴν θάσιμον ἐκπαίδευσιν, καὶ κατασταήσητε αὐτὴν ἀξίαν τῆς πατρικῆς μερίμνης τοῦ τρισεβάστου ἡμῶν Ἄνακτος, τῆς Κυβερνήσεώς του, καὶ τῆς εὐγενῶς ἀγωνιζομένης καὶ παρεχούσης τὰ μέσα ἄρθονα εἰς ταῦτα δημοτικῆς ἀρχῆς τῆς πόλεως ταύτης, εἰς τὸ νὰ ἀναδείξῃ πάλιν αὐτὴν ἀξίαν τοῦ περικλεοῦς ἀρχαίου ὀνόματός της.

Εἰς τὰς ἐπιτυχεῖς, καθὰ βεβαιούμεθα, ἐξετάσεις τοῦ Γυμνασίου Ναυπλίας ἐξεφώνησε καταλληλότατον λόγον ὁ Σοφὸς Γυμνασιάρχης Κύριος Παμπούκης, κατ' οὐδὲν ἐλαττούμενον τῆς ἀξίας τῶν ἄλλων αὐτοῦ ἀγορεύσεων, εἰ καὶ αὐτοσχεδίως ἀπαγγελθέντα· δικαίως μέγα φρονεῖ καὶ σεμνύνεται ἡ τῶν Ναυπλιέων καὶ ἡ ἀλλοθεν εἰς τὸ ἑκεῖσε Γυμνάσιον φοιτῶσα νεολαία ἐπὶ τῷ κτηταῖ τε τελειότησι καὶ φυσικοῖς προτερήμασι κεκοσμημένῳ Κυρίῳ Χ. Παμπούκῃ Γυμνασιάρχῃ· ὁ ἐκφωνηθεὶς λόγος ἐτυπώθη καὶ συνιστῶμεν πᾶσι τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ. Ἐπαξίως ἐπήνεσε τὸν ἄνδρα τὸ ἁρμόδιον ὑπουργεῖον διὰ τοῦ ἄρτι εἰς Ναύπλιον εἰς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐκεῖ διδακτηρίων μεταβάντος, παραγγελία τοῦ Κ. ὑπουργοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀξιοτίμου Γενικοῦ Γραμματέως Κυρίου Σπυρ. Σκούρου. Εἶναι ἔτι παντὸς ἐπαίνου ἄξιοι καὶ οἱ λοιποὶ καθηγηταὶ καὶ ἑλληνοδιδάσκαλοι Ναυπλίου διὰ τὸν διακαῆ ζῆλον καὶ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῶν· ὑπὲρ τῆς προόδου τῶν μαθητῶν.

Δημοσιεύοντες κατωτέρω τὸν ἐκφωνηθέντα λόγον παρὰ τοῦ Κυρίου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως; ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῶν Μαθητῶν τῆς Ἐκκλ. Ῥιζαρείου Σχολῆς, ἐν αἷς παρευρέθη τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν (22 τ. μ.) κρίνομεν περιττὸν νὰ εἴπωμέν τι περὶ αὐτῶν, ἀρκετὰ ἐκφράζοντος τοῦ δημοσιευομένου λόγου τοῦ Κ. ὑπουργοῦ τὰ κατὰ τὴν σχολὴν ταύτην.

Κύριοι ἐκτελεσταὶ τῆς Ῥιζαρείου διαθήκης.

Χαίρω χαρὰν μεγίστην, παρευρεθεὶς σήμερον εἰς τὴν ἔναρξιν τῶν δημοσίων ἐξετάσεων τῆς Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς.

Δὲν κρύπτω ἀφ' ὑμῶν, Κύριοι, ὅτι, ὅτε ὡς ἄτλως πολίτης κατὰ πρῶτον ἀνέγνων τὸν διοργανισμὸν αὐτῆς τῆς Σχολῆς δημοσιευθέντα κατὰ Φεβρουάριον μῆνα τοῦ 1843 ἔτους διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐθαύμασα καὶ ἐπήνεσα τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν φιλογένειαν τῶν ἀοιδίμων καθιδρυτῶν αὐτῆς. Συμμετασχὼν δ' ἔπειτα τῆς φροντίδος τῶν κοινῶν, καὶ ὡς πληρεξούσιος ἐν τῇ τελευταίᾳ Ἐθνικῇ Συνελεύσει, καὶ ὡς Βουλευτής, καὶ ὡς Ὑπουργός· καὶ γνοὺς λεπτομερῶς καὶ κατ' ἀκρίβειαν τὰ κατὰ τὴν Σχολὴν ταύτην, ὑπερεθαύμασα καὶ ὑπερηγάσθην τὰ τῶν ἀοιδίμων ἀδελφῶν Ῥιζάριδων αἰσθήματα εἰλικρινεστάτης ἀγάπης πρὸς ἅπαν τὸ Ἑλληνικὸν, καὶ τὴν ὁλοσχερῆ ἀφοσίωσιν αὐτῶν εἰς τὸ νὰ μορφώσωσι καὶ, διὰ τῆς ὅσον ἔνεστι τελειοτέρας ἐκπαιδεύσεως, καταστήσωσιν ἀξίους διὰ τὴν ὑπουργίαν τῆς ἁγίας ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, νέους ἐξ ἁπάσης τῆς Ἑλλάδος λαμβανομένους, τῆς τε ἐλευθέρας καὶ εὐκλεῶς βασιλευομένης, καὶ τῆς λοιπῆς.

Ἐκ νεότητος οἱ ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι αὐτάδελφοι, ἀποδημήσαντες εἰς τὰ ξένα, καὶ μετὰ κόπων καὶ ἱδρώτων περισυνάξαντες, κατὰ μίμησιν τῆς φιλεργοῦ μελίσσης, πλοῦτον, ἱκανὸν πρὸς παραμυθίαν τῆς ἐνδείας καὶ πρὸς γλυκασμὸν τῶν ἐκ τοῦ παρελθόντος πικριῶν τῆς ἀναγεννηθείσης Ἑλλάδος, φέροντες κατέβαλον αὐτὸν τὸν πλοῦτόν των εἰς τὴν καθίδρυσιν τῆς Σχολῆς τῆς δι' ἐμφρόνων διατάξεων καὶ θεσμοῦ παγιωθείσης, καὶ κατέλιπον ἐπίζηλον κληρονομίαν ὅλου τοῦ γένους τοῦτο τὸ τὰ μάλιστα ἀναγκαῖον καθίδρυμα, εἰς αἰώνιον μαρτύριον τῆς εὐσεβείας καὶ τῆς φιλογενείας των.

Εὐγνωμοσύνη μεγίστη ἐσαεὶ ὀφείλεται εἰς τοὺς ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Ῥιζάρας Μάνθον καὶ Γεώργιον, ὡς εὑρέτας ὅλου τοῦ εὐσεβοῦς Ἑλληνικοῦ γένους. Περὶ αὐτῶν πᾶς Ἕλλην, πᾶς ὀρθόδοξος χριστιανὸς, καὶ αἰσθάνεται, καὶ φρονεῖ, καὶ πιστεύει, καὶ μετὰ χαρᾶς ἀνακράζει, « τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη· τὸ δὲ ὄνομα αὐτῶν ζήσεται εἰς γενεὰς, καὶ τὸν ἔπαινον ἐξαγγελεῖ ἡ ἐκκλησία. » Αἴδιος αὐτῶν ἡ δόξα! Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη.

Ταύτης τῆς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν γένος εὐεργεσίας τὸ μέγεθος ἀναμετροῦσα ἡ Κυβέρνησις τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως ἡμῶν, ἀπ' αὐτῆς τῆς πρώτης συστάσεως τῆς Σχολῆς ἔπραξε, καὶ πράττει, καὶ πράξει προθυμότατα ὅ,τι κεῖται παρ' αὐτῇ διὰ τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν εὐχῶν καὶ τῶν παραγγελιῶν τῶν μακαρίων ἐκείνων καθιδρυτῶν. Διηνεκῶς μεριμνῶσα περὶ τῆς προόδου, τῆς ἀναπτύξεως καὶ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν φώτων καθ' ὅλην τὴν ἐπικράτειαν, ἔδειξε, δεικνύει καὶ δείξει, ἑτοίμως συμπράττουσα μεθ' ὑμῶν, Κύριοι, κατὰ πάντα τ' ἀφορῶντα τὴν Ῥιζάρειον Ἐκκλησιαστικὴν Σχολὴν, ὅτι περὶ πλείστου ποιεῖται τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου. Ἐλπίζει δὲ, ὅτι δὲν θέλει εἶσθαι μακρὰν ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν αἱ μακάριαι τῶν Ῥιζάριδων ψυχαὶ θέλουσιν ἀγαλλιᾶσθαι ἐπὶ τῇ ἐκτελέσει τῆς ἐν τῇ Ῥιζαρείῳ διαθήκῃ, ἄρθρῳ 78 (δυσεκτελέστου ἄλλως πρὸς τὸ παρὸν) εὐχῆς, διὰ καταλλήλου εἰδικοῦ ὀργανισμοῦ.

Ταῦτα λέγων ὡς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Μεγαλειοτάτου Βασιλέως ἡμῶν, δὲν δύναμαι νὰ παρασιωπήσω, Κύριοι ἐκτελεσταὶ, τὸν εἰς ὑμᾶς ὀφειλόμενον ἔπαινον ἕνεκα τοῦ, τονῳοποιοῦν καταβάλλετε, ζήλου διὰ τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν σας. Ἀπὸ ἕνα δὲ καὶ τὸν αὐτὸν ὁρμώμενοι σκοπὸν, τὴν αὔξησιν τοῦ διαπιστευθέντος εἰς ἡμᾶς παρὰ τῶν μακαρίων Ῥιζάριδων ταλάντου, ἃς ἐξακολουθήσωμεν μὲ τὴν αὐτὴν προθυμίαν καὶ ζῆλον ἐργαζόμενοι, καὶ ἔξομεν βεβαίως, τοῦ Θεοῦ εὐδοκοῦντος, τοὺς τῶν ἡμετέρων κόπων καρποὺς ἀγλαοὺς, καὶ τῶν τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν τοῦ Ἔθνους προσδοκιῶν ἐπαξίους.

Τῆς εὐθέτου ταύτης ἀφορμῆς δραττόμενος, ἐκφράζω συγχρόνως καὶ εἰς τὸν σύλλογον ὁμοῦ τῶν Κυρίων διδασκόντων, καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον τούτων ἰδίως, τὸν ἀνήκοντα ἔπαινον διὰ τὴν ἀκριβῆ τοῦ χρέους των ἐκπλήρωσιν, τῆς ὁποίας πρόδηλον ἅμα καὶ πρόχειρον τεκμήριον κεῖνται αἱ πρὸς τὰς ἐρωτήσεις αὐτῶν ἕτοιμοι καὶ εὔστοχοι ἀποκρίσεις τῶν διδασκομένων.

Πρὸς τὸν θίασον τῶν ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ τούτῳ καταστήματι ἐκπαιδευομένων μαθητῶν στρέφων νῦν τὸν λόγον, προτρέπω καὶ παραινῶ αὐτοὺς πατρικῶς, ἐν ὀνόματι τῆς Βασιλικῆς Κυβερνήσεως, ἵνα ἔχοντες ἐν τῷ νῷ ἀδιάλειπτον τὴν μελέτην τοῦ προορισμοῦ των, ἀναλογιζόμενοι δηλονότι τὸ ὕψος τοῦ θείου λειτουργήματος τῆς ἱερωσύνης δι' ὃ προπαρασκευάζονται, φιλοτιμηθῶσι, καὶ, διὰ τῆς ὑπακοῆς αὐτῶν εἰς τοὺς προϊσταμένους τῆς Σχολῆς καὶ εἰς τοὺς διδασκάλους, διὰ τῆς ἀόκνου ἐπιμελείας καὶ τῆς εἰς τὰ μαθήματα προκοπῆς αὐτῶν, καὶ διὰ τῆς εἰς τοὺς ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου ἐμπρεπούσης χρηστῆς ἀγωγῆς καὶ συμπεριφορᾶς των, γίνωσιν ἄξιοι, ὡς μὲν πολῖται Ἕλληνες, νὰ ὠφελῶσι τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν τῆς ὁποίας εἶναι μέλη· ὡς δὲ περιβεβλημένοι μ' ἔνδυμα Πνευματικοῦ Πατρὸς καὶ διδασκάλου, νὰ ὁδηγῶσι τὸν ὀρθόδοξον λαὸν πρὸς τὴν σωτηρίαν καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἥτις εἶναι ἡ μόνη ἀληθὴς εὐδαιμονία, καὶ τὸ ἀκρότατον παντὸς ἐφετοῦ.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

(Ἐκ τῆς ἐφημ. New York's Tribune).

Ἄνθρωπός τις ἔχων ἐν τῇ οἰκίᾳ του δούλην Αἰθιοπίδα, ἐκμισθωμένην αὐτῷ παρὰ τοῦ δεσπότου αὐτῆς, ἀπώλεσε χαρτονόμισμα δέκα ταλλήρων· νομίσας δὲ ὅτι ὑπεξῄρεσεν αὐτὸ ἡ αἰθιοπὶς παρεπονέθη εἰς τὸν δεσπότην αὐτῆς· πιστεύσας δὲ τὴν κατηγορίαν ὁ βάρβαρος καὶ ἀπηνὴς οὗτος ἀνὴρ καὶ οὐδεμίαν προσοχὴν δοὺς εἰς τὴν διομολόγησιν τῆς ἀθωότητος καὶ τὴν μετ' ἐπιμόνου εἰλικρινείας γενομένην ἄρνησιν τῆς γυναικὸς, ἔδεσεν αὐτὴν ὀπισθάγκωνα καὶ συνάψας τοὺς πόδας διὰ σχοινίου ταῖς χερσὶν αὐτῆς ἐπέχεεν ἐπ' αὐτῆς ψυχρότατον ὕδωρ. Ἐπέμενεν, καὶ οὕτως αὕτη βασανιζομένη, βεβαιοῦσα διὰ παντὸς τρόπου τὴν ἀθωότητα αὐτῆς—μετὰ τὰς βασάνους ταύτας ἀπελύθη καὶ παρεδόθη αὖθις εἰς τὸν ἔτι θηριωδέστερον μισθωτὴν αὐτῆς. Οὗτος μαστιγώσας αὐτὴν διὰ ῥάβδου ἕως οὗ κατεθραύσθη παρήτησεν αὐτὴν ἡμιθανῆ μηδὲν κατορθώσας· ἐν τῇ τοιαύτῃ αὐτῆς καταστάσει προσφυγοῦσα εἰς τοὺς πλησίον θάμνους συρομένη διὰ τῶν χειρῶν καὶ ποδῶν εὑρέθη ἀποθαμένη μετ' οὐ πολὺ· γενομένης αὐτοψίας εὑρέθη ἡ ῥάχις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ λαιμοῦ ἕως κάτω μία ὅλη πληγή, καὶ οἱ δύο αὐτῆς πνεύμονες καὶ τὸ ἧπαρ καιρίως βεβλαμμένα ἕνεκα τῆς μαστιγώσεως·—ὁ φονεὺς ἐκρατήθη, καὶ δικασθεὶς ὑπὸ τῶν ἐλευθέρων καὶ πεφωτισμένων πολιτῶν ἐνόρκων ἀθωώθη—ἐπὶ λόγῳ ὅτι τὸ κακούργημα γέγονεν ἐπὶ δούλης Αἰθιοπίδος !!! « it was only a nigger case » (Glasgow citizen. 28 May 1853)

— Ἡ ἐν Λονδίνῳ ἐκδιδομένη ἐπιστημονικὴ ἐφημερὶς The Literary Gazette, καὶ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Τηλέγραφος τοῦ Βοσπόρου, ἡ μὲν διὰ τοῦ φύλλου αὐτῆς τῆς 11 Ἰουνίου (ν) ὁ δὲ διὰ τοῦ τῆς 13 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς π. ε. ἀναφέρουσιν ὡς ἐσχάτως γενόμενον καὶ νέαν εἴδησιν τὸν ἀπὸ τοῦ 1833 Μαΐου 3 συμβάντα εἰς Βενάρες τῆς Ἰνδίας; θάνατον τοῦ ἀειμνήστου Δημητρίου Γαλανοῦ Ἀθηναίου. Αἱ ἐφημερίδες αὗται, συγχρόνως δημοσιεύσασαι ὡς ἀρτιγενὲς τὸ παλαίτατον τοῦτο γεγονὸς, φαίνεται ἠρύσαντο ἀμφότεραι ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς τὴν εἴδησιν, καὶ ἴσως ἡ πηγὴ αὕτη εἶναι ἡ δημοσιεύτασα ἐσχάτως ἄρθρον περὶ τοῦ Μακαρίτου τούτου καὶ τῶν δωρηθεισῶν παρ' αὐτοῦ διὰ τῆς διαθήκης του εἰς τὸ ἡμέτερον Πανεπιστήμιον Ἰνδικῶν μεταφράσεων Γενικὴ ἐφημερὶς τῆς Αὐγούστης· ἐκ τοῦ ἐλεγχομένου μεταχρονισμοῦ τούτου τῶν εἰρημένων ἐφημερίδων συμπεραίνομεν, ὅτι ὁ βίος τοῦ ἐπισήμου Ἰνδολόγου δὲν εἶναι καλῶς τοῖς πᾶσι γνωστὸς, εἰ καὶ ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Προδρόμῳ τῶν Ἰνδικῶν μεταφράσεων τοῦ Μακαρίτου, ἐκδοθέντι ἐν Ἀθήναις τῷ 1845. Τούτου δ' ἕνεκα ἀναλαμβάνομεν τὴν ἐκ νέου δημοσίευσιν ἐν τῇ ἐφημερίδι ἡμῶν, ἀρχόμενοι ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου, τοῦ βίου τοῦ Δ. Γαλανοῦ, καταλιπόντος διὰ τῆς διαθήκης αὐτοῦ εἰς τὸ πανεπιστήμιον 36000 δρ. ἐκτὸς τῶν πολυτίμων αὐτοῦ χειρογράφων, ἐκδιδομένων δαπάναις Γ. Κ. Τυπάλδου, προσεπιχορηγοῦντος τοῦ δημοσίου ὑπὲρ τὰς χιλίας δραχμὰς δι' ἕκαστον ἐκδιδομενον τόμον, ἐκτὸς τοῦ πρώτου, ἐκδοθέντος δι' ἐξόδων τοῦ φιλομούσου ὁμογενοῦς Κ. Ι. Δούμα.

— Ὁ κατηγορῶν τὸν Κ. Γ. Χρυσοβέργην διευθυντὴν τῶν δημοτικῶν Σχολείων, καὶ τὸν Κ. Βλαστὸν δημοδιδάσκαλον, διὰ τοῦ Λίβολου τῆς Σύρου, παρακαλεῖται νὰ δεχθῇ τὰς εὐχαριστήσεις αὐτῶν· ἥδονται γὰρ οἱ ἀγαθοὶ ὑπὸ πονηρῶν κακῶς ἀκούοντες. Ὁ Κ. διευθυντὴς, ἐκθέσας ἐν τῇ χαρακτηριζούσῃ αὐτὸν εἰλικρινείᾳ ὡς εὐορκῶν ὑπάλληλος πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν, ἐπερίμενε τὰ κατ' αὐτοῦ ἐξερεύγματα τῶν πονηρευομένων καὶ ἀδιαφορεῖ ἐντελῶς, χωρῶν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ, οὐδόλως ὑπὸ φλυαριῶν ζαλιζόμενος· ὁ οὐδέποτε δὲ κατηγορηθεὶς χρηστοηθέστατος Κ, Βλαστὸς διασυρόμενος ἤδη δωρεὰν δὲν ἀντιλακτίζει τὸν προσβαλόντα. Τὸ κοινὸν γινώσκει κάλλιστα τὴν ποιότητα τῶν προσώπων, ὅθεν πᾶς λόγος περιττός. Ἡ ἀλήθεια εἶναι πάντοτε πικρὰ, καὶ ὅπου δὲν φέρει θεραπείαν, προξενεῖ σπασμοὺς καὶ μανίαν, καὶ τοῦτο ἤδη διαβεβαιοῖ ὁ ὅλως λίβελλος τοῦ Κ. Ἰωαννίδου, μεσαιωνικοῦ Ἱππότου χαρακτῆρα ἀναλαβόντος.

Νεώτατα εἰδήσεις.

Τὰ Ῥωσσικὰ στρατεύματα εἰσέβαλον ἐν εἰρήνῃ εἰς τὰς παραδουναβίους Ἡγεμονίας τὴν 21 λήγοντος.

Ἡ ἑσπερία Εὐρώπη ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, μελετῶσα πῶς δύναται εὐσχήμως καὶ ἀξιοπρεπῶς νὰ δυσσωπηθῇ ὁ Μεγαλειότατος Αὐτοκράτωρ Νικόλαος καὶ ἱκανοποιηθῶσιν αἱ ἀπαιτήσεις Αὐτοῦ, καὶ περὶ τοῦ πρακτέου ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει.

Περὶ τοῦ μεγάλου τούτου ζητήματος ἀλληλομαχοῦσι καὶ αἱ παρ' ἡμῖν Ἐφημερίδες. Δὲν ἐπεμβαίνομεν εἰς τὰς ἔριδας αὐτῶν, ἵνα μὴ πάθωμεν τὸ τῆς βάτου ὅτε Ῥοιὰ καὶ Μηλέα ἀλλήλαις ἤρζον.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑι ΚΑΙ ΤΥΠ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ.

(Ὁδὸς Ἀθηνᾶς. Ἀριθ. 274.)